

De leemte, welke in de controle ontstaat indien de accountant zich naar het verbod voegt, kan naar mijn oordeel niet door een voorbehoud worden goedge maakt. Wil een voorbehoud toelaatbaar zijn, dan is het nodig, dat de draagwijdte er van door den lezer kan worden bepaald. Zulks is in dit geval niet mogelijk, omdat de betekenis van de leemte onbekend is en de gevolgen niet te begroten zijn. En die onmogelijkheid van een doeltreffende omschrijving van de draagwijdte van het voorbehoud spruit voort uit de aard van de belemmering, die den accountant wordt in de weg gelegd.

Th. L. Jr.

Beheer — bestuur

Het is niet kwaad gebruikelijke uitdrukkingen te vervangen door betere — maar het is gewenscht dat men zich er eerst van overtuige dat de vervangende uitdrukking werkelijk een betere is.

In zijn antwoord aan *Glavimans* in de rubriek *Lastige Gevallen* van het M.A.B. van November 1938 propageert *Th. L. Jr.* de vervanging van het woord *beheer* door het woord *bestuur* in de vraag of de accountant zich met beheersdaden in te laten heeft. Hij meent dat het woord *bestuur* ruimer is, dat *beheer* beperkt is tot doode zaken en dat men een levend organisme *bestuurt*.

Het komt mij voor dat daarmede het onderscheid tusschen die twee woorden geenszins juist aangeduid is, dat integendeel *beheer* meer omvat dan *bestuur*.

Om dit in te zien dient men zich eerst rekenschap te geven van de afkomst dezer woorden. *Beheer* komt van *heer* — de heer is oorspronkelijk de machthebber, niet alleen over zaken en gebeurtenissen maar ook over menschen. *Bestuur* komt van *sturen*, eene handeling, die op last van den beheerder door eene ondergeschikte uitgevoerd worden kan. Daarom is ook de stuurman aan boord de ondergeschikte van den kapitein.

Besturen is een onderdeel van beheeren, en beheeren niet een onderdeel van besturen.

Hieraan doet niets af dat er beheer is dat zich slechts tot doode zaken uitstrekt. *Beheer* is denkbaar zonder dat het onderdeel *bestuur* er aan te pas komt. Maar *bestuur* is niet denkbaar zonder dat er beheer is.

Onze Belgische taalgenooten spreken bij de vennootschappen van *beheerder* en *bestuurder*, waarbij de *beheerder* boven den *bestuurder* staat.

Men vervange dus in onze discussies *beheer* niet door *bestuur*. Het zou een achteruitgang zijn. Evenwel zou men hem, die in dit verband van *bestuur* spreekt, niet van onjuistheid mogen betichten, aangezien beide woorden en begrippen nu eenmaal in ons spraakgebruik dooreen gebruikt worden.

L. VAN KAMPEN

Naschrift

Ik zal den heer *Van Kampen* niet volgen in zijn onderzoek naar de afstamming der woorden; ik meen dat wij beter doen dit aan taaldeskundigen over te laten. Waar het voor ons op aan komt, dat is het gebruik van de beide woorden in de vakterminologie; daarover kunnen wij als vakdeskundigen van gedachten wisselen. Overigens is een beroep op de afkomst der woorden voor het doelmatig gebruik in het heden zonder waarde, omdat de betekenis der woorden verandert. Als men, om 'n enkel voorbeeld te geven, van gedachten wisselt over de vraag, of de maarschalk dan wel de generaal de hoogste functie in het leger bekleedt, komt men slecht uit met een herinnering aan het feit, dat de maarschalk oor-

spronkelijk een bescheiden functie vervulde bij de verzorging der paarden.

Het vraagstuk van de woordkeus is het vraagstuk van de doelmatigheid in het gebruik der woorden in verband met de problemen. Voor de problemen in ons beroep — en ook in de bedrijfseconomie — is het nuttig te onderscheiden tusschen het beheren van doode zaken en het „beheren” van het levende organisme van het bedrijf. Ik meen, dat ik voor die nuttige onderscheiding een doeltreffende keuze heb gedaan uit de beide woorden. Het valt immers niet te ontkennen — en de heer *Van Kampen* doet dit ook niet —, dat men bij het gebruik van het woord *besturen* bepaaldelijk bewegende dingen in het oog vat.

Ik zal geen moeite doen om den heer *Van Kampen* tot mijn zienswijze over te halen, maar ik mag niet nalaten, mijn bezwaren tegen zijn argumenten voor de lezers uit te spreken.

Mijn uitspraak volgens welke het woord *bestuur* meer omvat dan het woord *beheer* moet worden gelezen in het verband van het aan de orde zijnde vraagstuk: ik had 't over de begrippen *bestuur* en *beheer* in het bedrijf. Bij de door mij gemaakte onderscheiding wordt het bedrijf in zijn geheel bestuurd, omdat het bewegend of in beweging is, zoals ook bewegende of in beweging zijnde onderdelen van het bedrijf, b.v. een afdeling of een filiaal, worden bestuurd; maar de doode zaken in het bedrijf worden beheerd. Aldus kan men zeggen, dat het begrip *besturen* met betrekking tot het bedrijf meer omvat dan het begrip *beheren*.

Dat de door mij gemaakte onderscheiding in het gehoor ligt van den Nederlander kan ik met enkele voorbeelden staven. Geen Nederlander spreekt van het beheren van een vereniging; men bestuurt een vereniging en het bestuur der vereniging is o.m. belast met het beheer van de geldmiddelen, van de beleggingen, enz. De Nederlander spreekt van het bestuur en van bestuurders van stad en land; die bestuurders beheren de goederen der gemeenschap.

Ik weet niet, of de heer *Van Kampen* het Belgische gebruik der beide woorden bij de vennootschappen juist weergeeft, maar ook wanneer dit zo is, zegt het beroep op dit gebruik niets. De Belgen gebruiken de woorden vaak in andere zin dan wij en men moet in het bijzonder bij de termen met betrekking tot de vennootschappen bedenken, dat die sterk beïnvloed zijn door de Franse onderscheidingen. Ik weet bij ervaring, dat men in het Frans, evenals in het Engels, in vakkringen onoverkomelijke moeite heeft om tot juiste onderscheiding der begrippen te komen. Laat men dus dankbaar zijn, dat wij in het Nederlands een doeltreffende onderscheiding kunnen maken, waarbij men zich op ongedwongen wijze aan het taalkundige onderscheid kan aanpassen.

Doet men dit, dan is er geen achteruitgang, zoals de heer *Van Kampen* meent; men brengt integendeel de vakterminologie een stapje verder. Want het is een voordeel, indien men de twee woorden niet naast en door elkaar bezigt maar aan elk een eigen betekenis toekent.

Th. L. Jr.

UIT HET BUITENLAND

Red.: F. HAARBOSCH, CH. HAGEMAN, Drs A. TH. DE LANGE en Drs W. P. DEN TURK

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

Engelsch oordeel over Hollandsche accountantsverklaring

In een van de Juli-nummers van *The Accountant* wordt in een redactioneel hoofdartikel een oordeel gegeven omtrent

de accountantsverklaring bij het jaarverslag van *Philips*. Aan-gezien hierin de Engelse visie op de accountantsverklaring duidelijk tot uitdrukking komt, moge dit oordeel hieronder volgen.

De financieele pers heeft eenige aandacht besteed aan het verslag van *Philips*, vooral met betrekking tot het opmerkelijk gedetailleerd karakter van de accountantsverklaring. Deze verklaring telt meer dan duizend woorden en begint met omstandig de omvang van de controle uiteen te zetten. De aandacht wordt gevestigd op het bestaan van innerlijke reserves en in welke balansposten deze zijn begrepen. De meening wordt uitgesproken, dat de waardeering der belangen in de dochtermaatschappijen conservatief is geschied. Voorts rapporteeren de accountants, dat zij hebben deelgenomen aan de inventarisatie en dat zij steekproeven hebben genomen ten aanzien van de voorraden op onregelmatige tijdstippen en dat met betrekking tot het balanscijfer der voorraden zij van meening zijn, dat een voldoende afschrijving heeft plaats gehad op oude voorraden. Het blijkt tevens, dat hun onderzoek zich heeft uitgestrekt tot de voorraden der dochterondernemingen.

Deze verklaring illustreert het feit, dat op het Continent veel minder zuiver wordt onderscheiden tusschen zaken, die tot de competentie van de directie behooren en zaken, die aandeelhouders belang inboezemen. In overeenstemming met het Engelsche gezichtspunt zijn belangrijke voordeelen verbonden aan het opleggen van verantwoordelijkheid aan de Directie ten aanzien van de administratie der zaken en het is met het oog hierop, dat een Engelsche accountantsverklaring zich strikt tot de zaken bepaalt, welke genoemd zijn in art. 134 der Companies Act. Door het laconieke karakter van een Engelsche verklaring wordt op elke afwijking van de usantieele bewoordingen sterk de nadruk gelegd, doch dit voordeel kan geheel te niet gedaan worden, indien de personen tot wien de verklaring zich richt, zich niet de moeite getroosten om de betekenis te begrijpen van de speciale bewoordingen tot hen gericht door hun dienaren de accountants. Ch. H.

Richtlijnen voor de administratie

Over dit onderwerp geeft *Dr A. Richter* in „Der Wirtschaftstreuhänder“ van 1-2-'39 enkele beschouwingen „daarbij uitgaande van een „Erlasz des Reichs- und Preussischen Wirtschaftsministers vom 11. 11. 37“, betreffende „Richtlinien zur Organisation der Buchführung“.

Enkele door *Dr. Richter* vermelde gezichtspunten willen wij hier naar voren brengen.

Doel van de boekhouding.

Doel is „Bestände und ihre Veränderung, Aufwände, Leistungen und Erfolge in einem Zeitraum darzustellen“. Daarbij wordt de nadruk gelegd op de noodzaak ook van quantitative aantekeningen. Dit beteekent, waar het een officieele uitlating is, ongetwijfeld een belangrijke stap vooruit, waarbij echter, zooals *Dr Richter* terecht opmerkt, voor kleinere zaken zoowel een volledige magazijnadministratie als een volledige urenverantwoording te kostbaar zou worden.

Interne controle.

„Die Buchführung hat die Abstimmungsfunktion für alle betriebliche Zahlen und Rechnungsformen zur erfüllen, insbesondere für Kalkulation und Statistik“.

Hier wordt het belangrijke beginsel der inrichtingsleer geponeerd, dat iedere bij-administratie een sub-grootboek moet zijn. Voor de kostprijsadministratie voert *Dr Richter* het bezwaar aan dat nu ook een standaard-kostprijsadministratie

noodig is, en tevens dat ook dan nog vele praktische moeilijkheden aan het systeem in den weg zullen staan.

Het eerste bezwaar is geheel onjuist. Iedere kostprijsadministratie, hoe ook gevoerd, kan den vorm van een sub-grootboek hebben. Het tweede bezwaar ziet de zaken te somber. Waar de gedachte van de volkomen intracomptabele bij-administraties terrein won, bleken altoos de moeilijkheden zeer mee te vallen.

Belegstukken.

„Für die einzelnen Buchungen müssen rechnungsmässige Belege vorhanden sein, die geordnet aufzubewahren sind (Belegprinzip)“.

Richter trekt hieruit de conclusie, dat, waar externe stukken ontbreken, interne boekingsnota's moeten worden vervaardigd. Hij verzet zich tegen wat hij noemt „freihändig“ boeken.

T.a.v. de interne boekingsnota waaraan geen extern stuk ten grondslag ligt, ware voorts nog de opmerking te maken dat eenige uitvoerigheid bij de redactie van zulk een nota, lang geen overbodige luxe is. Zoowel voor den bedrijfsman, die later een boeking weer eens nagaat als voor den controleerenden accountant schuilt daarin een groot gemak.

Systeem van boekhouden.

„Die Buchführung muss im Regelfalle die doppelte kaufmännische oder eine gleichzeitige kameralistische Buchführung sein. Nur unter besonderen Verhältnissen, vor allem in Kleinbetrieben des Einzelhandels und des Handwerks, ist eine einfache Buchführung angängig“.

Een belangrijk voorschrift in dit verband is dat het voeren van gemengde rekeningen, waarop zoowel vermogensbestanddeelen als resultaat worden geadministreerd, te vermijden is.

Het organisch verband in de boekhouding wordt tevens verzekerd, doordat bij het verzelfstandigen van deelen der administratie het voeren van z.g. sluitrekeningen ter onderlinge controle, dwingend is voorgeschreven.

Fabrieksadministratie.

Evenals wij kent ook de Duitscher de begrippen fabrieksboekhouding versus financieele boekhouding. Hij noemt ze Geschäftsbuchführung en Betriebsbuchführung. Wij zagen reeds dat de fabrieksboekhouding als sub-grootboek dient te worden ingericht. Met het aanvaarden van dit beginsel is ze a.h.w. eenigszins uit de schaduw gehaald, valt er meer licht ook op hare financieele belangrijkheid. Haar belang wordt in de door het Deutsche ministerie gegeven richtlijnen nog eens geaccentueerd, door te stellen dat de fabrieksboekhouding in industriele bedrijf hoofdzaak is.

„Der Begriff der Betriebsbuchführung“, aldus lezen wij nog, „ist seit jeher mit einem gewissen Nimbus umgeben. Es ist zu hoffen, dass die ausführlichen Erläuterungen im Erlasz der Wirtschaftspraxis davon überzeugen werden, dass sie meist weder eine grosse Sonderorganisation noch eine übermassige Arbeitsbelastung bringt oder in ihren methodischen Anforderungen über die Schulung der durchschnittlichen kaufmännischen Kräfte hinausgeht. Der „Betriebsabrechnungsbogen“ als technisches formblättmässigen Hilfsmittel für eine meist bestgeeignete und einfach zu handhabende Umschaltung der Kostenarten auf Kostenstellen und gegebenenfalls Kostenträger stellt an das Buchhaltungspersonal keinerlei übertriebene Ansprüche“.

Rotterdam, Februari 1939.

d. T.